

**Amerikai–török kapcsolatok –
a Biden-elnökség első hét hónapja**

American-Turkish Relations –
the First Seven Months of the Biden-administration

VARGA ESZTELLA

KKI-elemzések

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszeri kiadványa

Kiadó:

Külügyi és Külgazdasági Intézet

Lektorálta:

Szalai Máté

Szöveggondozás:

T-Kontakt Kft.

Tördelés:

Lévárt Tamás

A kiadó elérhetősége:

H-1016 Budapest, Bérc utca 13-15.

Tel.: + 36 1 279-5700

E-mail: info@ifat.hu

<http://kki.hu>

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerzők magánvéleményét tükrözik és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

© Varga Esztella, 2022.

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2022.

ISSN 2416-0148

<https://doi.org/10.47683/KKIElemzesek.KE-2022.02>

Összefoglalás: Az Amerikai Egyesült Államok és Törökország az 1950-es évektől szövetségesek, jelenleg a NATO két legnagyobb hadseregével rendelkeznek. A két-pólusú világrendben szoros kapcsolat állt fenn a két állam között, amely a hidegháború elmúltával is folytatódott. A 2000-es évektől azonban egyre több kérdésben jelentek meg eltérő külpolitikai célok, és a kétoldalú kapcsolatok ezzel párhuzamosan egyre hűvösebbé váltak. Az amerikai vezetés hangsúlyozta a stratégiai partnerséget államaik között, azonban több területen olyan mérvű érdekellentétek alakultak ki, hogy amerikai szankciókat is kivetettek Törökországgal szemben. Ilyen előzmények után vette át Joe Biden az elnöki hivatalt 2021 elején, és örökölt egy számos területen konfliktusokkal terhelt bilaterális kapcsolatot a török szövetségesével. Az elemzés Biden elnökségének első hét hónapját tekinti át, sorra veszi és elemzi a kétoldalú kapcsolatokat meghatározó kérdéseket a két állam viszonyában, kitérve a szíriai beavatkozásra, az örmény kérdésre, az SZ-400-as rakétarendszer beszerzésére, Izraellel kapcsolatban Jeruzsálem kérdésére és a palesztin konfliktusra, illetve az afganisztáni kivonulásra és Törökország várható szerepére.

Kulcsszavak: Egyesült Államok, Törökország, NATO, Izrael, Afganisztán

Abstract: *The United States of America and Turkey have been allies since the 1950's; currently they command the two largest armies of the NATO. In the bipolar world order they had a close relationship which continues after the end of the Cold War. However, from the early 2000's, the foreign policy and the interests of the two countries began to differ in several areas, and the bilateral relation began to get colder. The US has emphasized the values of the strategic partnership, but due to conflict of interests in some areas, even sanctions were imposed. Joe Biden has begun his presidency early 2021 with a troubled partnership between the US and Turkey. This analysis gives an overview of the first seven months of the Biden- administration, and describes the most important issues straining or strongly influencing the bilateral relations between the two allies, like the intervention in Syria, the Armenian issue, the Turkish purchase of the Russian S-400 defense system, Jerusalem and the Palestinian conflict, and the US withdrawal from Afghanistan and Turkey's potential role.*

Keywords: *United States, Turkey, NATO, Israel, Afghanistan*

BEVEZETÉS

A 2021. júniusi NATO-csúcs adott alkalmat Joe Biden amerikai elnöknek az első hivatalos tengerentúli látogatására, amelynek keretében beiktatása óta első ízben találkozott a török elnökkel, Recep Tayyip Erdoğannal is. A két ország között évtizedek óta fennálló kapcsolat hol szorosabb volt, hol távolodtak egymástól az

érdekek, Biden beiktatásakor éppen egy számos konfliktussal terhelt kétoldalú viszonyról beszélhetünk. Az afganisztáni kivonulás előkészítése további apropót adott az amerikai–török párbeszéd elindulásának, így időszerű megvizsgálni a kétoldalú kapcsolatok jelenlegi állását. Az alábbiakban egy rövid történeti összefoglaló után áttekintjük, hogyan alakultak a kétoldalú kapcsolatok Biden elnökségének első hónapjaiban, melyek azok a legfontosabb kérdések, amelyek szerepet játszottak a bilaterális kapcsolatok alakításában.

Az Egyesült Államok és Törökország között a hivatalos diplomáciai kapcsolatok felvételére 1927-ben került sor, de igazán szoros együttműködés a két állam között a II. világháború után alakult ki, amikor a geopolitikai körülmények, valamint a gazdasági és politikai törekvései a nyugati szövetségi rendszer felé terelték Törökországot, és ennek folyományaként 1952-ben a NATO tagjává vált. A hidegháború alatt a két ország viszonya kezdetben nagyon jónak volt mondható. Az 1960-as évek közepére azonban a kubai rakétaválság, de még inkább a kiélesedő ciprusi konfliktus (amelyet a kemény hangvétellű Johnson-levél fémjelzett, és az 1974-es török katonai beavatkozásban csúcspontot ért el), illetve az ennek következtében kivetett amerikai szankciók határozták meg a kétoldalú kapcsolatokat, és vertek éket a szövetségesek közé. Olyannyira, hogy a török külpolitika az USA-tól távolodó magatartást kezdett folytatni.

A hidegháború végével ismét hangsúlyosabbá vált Törökország különleges geopolitikai helyzete, és újbóli közeledés indult meg az Egyesült Államok részéről a számára ismét felértékelődött szövetséges felé. Mivel a kétpólusú világrend felbomlásával a kibontakozó regionális konfliktusokra tevődött át a nemzetközi politika fókuszja, Törökország, amely mind a Közel-Kelet, mind az Öböl-térség államaihoz való közelsége okán fontos szövetséges lehetett Amerikának, előtérbe került. Az Öbölháború során jelentős szerepet vállalt, ami egybevágott az egyre proaktívabb török külpolitikai törekvésekkel. A szoros kétoldalú kapcsolatok az 1990-es években is folytatódtak, majd a 2001. szeptember 11-i terrortámadás kapcsán is támogatták egymást a szövetségesek: nagy létszámú török haderő vett részt az [afganisztáni](#) beavatkozásban, és többször török parancsnokság alatt állt a teljes misszió. A 2003-as iraki beavatkozás kapcsán azonban törés keletkezett a bilaterális viszonyokban. A Bush-adminisztráció igyekezett enyhíteni a feszültséget, és olyan kérdésekben, mint a török EU-csatlakozás támogatása vagy a ciprusi kérdés megoldására kidolgozott Annan-terv felkarolása egyértelműen török szövetségesével megegyező álláspontot képviselt, de a viszony továbbra is hűvös maradt.

Barack Obama 2009-ben, első hivatalos tengerentúli útja során Törökországba is ellátogatott, ahol [modellértékű partnerségnek](#) nevezte a két ország kapcsolatát, jelezve, hogy elődjétől eltérő alapokra kívánja helyezni a szövetségesével szembeni amerikai külpolitikai magatartást. Törökország közvetítőként igyekezett a regionális konfliktusok felé fordulni, az érdekellentétek azonban több szempontból felszínre kerültek az amerikai–török relációban. A 2016-os török puccskíséret és az azt követő török belpolitikai tisztogatás következtében az amerikai adminisztráció aggályainak adott hangot, és az emberi jogok védelmének fontosságára hívta fel a

figyelmet, illetve az Andrew Brunson lelkész fogva tartása miatt kipattant ellentét is tovább rontotta a bilaterális kapcsolatokat. Trump igyekezett tompítani a konfliktust az Sz-400-as orosz légvédelmi rakétarendszer kapcsán, és a [szankciók](#) kivetését a lehető legtovább, 2020 végéig késleltetni. Trump és Erdoğan személyes kapcsolata [töretlen](#) maradt, előbbi többször hangot adott nagyrabecsülésének török kollégájával kapcsolatban.

JOE BIDEN ELNÖKSÉGE

Joe Biden demokrata elnök 2021 januárjában lépett hivatalba, azonban egészen ápriliséig várt azzal, hogy török kollégájával beszéljen, az első személyes [találkozásra](#) pedig egészen 2021 júniusáig nem került sor. Elnökként Biden első tengerentúli útja volt a júniusi, amelynek az apropóját a brüsszeli NATO-csúcs adta, és ennek keretében 2021. június 14-én találkozott a török elnökkel is. Erdoğan a találkozó előtt [kifejtette](#), hogy első személyes találkozásukkor a kétoldalú amerikai–török kapcsolatok számos aspektusát érinteni fogják.

Biden és Erdoğan története még azelőttre nyúlik vissza, hogy előbbi elnök lett volna, ám a kapcsolatuk nem volt konfliktusoktól mentes az elmúlt években. Barack Obama korábbi alelnökeként Joe Bidennek már 2014-ben hivatalosan [elnézést](#) kellett kérnie Erdoğantól, amiért Törökországot (és az Egyesült Arab Emírségeket) tette részben felelőssé az Iszlám Állam megerősödéséért a térségben, komoly diplomáciai feszültséget okozva ezzel a két állam között. Biden a New York Timesnak 2019 decemberében adott [interjújában](#) fejtette ki korábbi személyes tapasztalataira alapozott véleményét a török elnökről, akit egyszerűen csak úgy jellemezte: „Ő egy autokrata”. Az újdonsült amerikai elnök a korábbiaktól eltérő külpolitikai megközelítést javasolt Törökországgal kapcsolatban, ezen felül pedig élesen bírálta a török vezetést az emberi jogok tekintetében is, és egyértelműsítette, hogy támogatja az ellenzéki vezetőket Erdoğan leváltására való törekvésükben.

KONFLIKTUSOS GEOPOLITIKAI KÉRDÉSEK

Biden hivatalba lépésekor az Egyesült Államok és Törökország között számos kérdésben ellentétes érdekeket figyelhetünk meg; Törökország regionális szerepvállalása és aktívabb külpolitikája több esetben kiváltotta Washington rosszallását. Washington Kína és Oroszország mind nagyobb térnyerésének ellensúlyozására törekszik, míg Törökország, akinek regionális szempontból főként ez utóbbi állam meghatározó, több kérdésben együttműködik Moszkvával. Törökország 2017-ben, az oroszok által kezdeményezett [asztanai folyamatban](#) Iránnal együtt vett részt, ezenkívül a Török Áramlat gázvezeték és az Akkuyu atomerőmű beruházások miatt egyre szorosabb a két ország [gazdasági](#) együttműködése is.

Az amerikai–török kapcsolatok tárgyalásakor tehát a közvetlen kétoldalú kapcsolatokon túl regionális szempontokat is figyelembe kell vennünk. A kétoldalú kapcsolatokat leginkább meghatározó kérdések összefoglalása az alábbiakban következik.

SZÍRIA

A török–szíriai kapcsolatok a korábbi konfliktusos időszak (a terrorista szervezatként számon tartott Kurdisztáni Munkáspárt, a PKK szíriai támogatása) után a 2000-es évekre normalizálódtak, és kereskedelmi-diplomáciai lépések hatására jelentős fellendülés volt tapasztalható a kétoldalú kereskedelem volumenében, illetve a beutazók számában is. A 2011-es arab tavasz az addig folyamatosan javuló török–szíriai közeledés végét jelentette. Ankara kezdetben igyekezett jó kapcsolatait kihasználva a reformfolyamatok érdekében fellépni, de ennek kudarca következtében Törökország a rezsimet támadó csoportokat, elsősorban a Muszlim Testvériséget támogatta, és legfőbb prioritásának az Aszad-rezsím bukását és egy törökbarát vezetés hatalomra jutását tekintette. Az USA ezzel ellentétben nem annyira a rezsím megdöntésében, inkább az Iszlám Állam elleni küzdelemben és a stabilitásban volt érdekelt, ami feszültséget szült a két állam között. Ezt súlyosbította a kurd kérdés, és az, hogy az USA a Törökország által a PKK meghoszszabbított szárnyának tekintett Demokratikus Egyesülés Pártja–Kurd Népvédelmi Egységek (PYD–YPG) csoportokat támogatta, ami jelentősen rontott a két ország kapcsolatán. Az USA pedig a 2016-os, 2018-as és 2019-es török katonai beavatkozásokat úgy értékelte, mint az észak-szíriai kurdok elleni direkt támadást, megkockáztatva, hogy ezzel gyengíti az Iszlám Állam elleni fellépést. A térségben ugyancsak érdekelt, azonban az Aszad-rezsím mellett kiálló Oroszország 2017-ben Törökország és Irán bevonásával elindította az asztanai folyamatot, amely tűzszünet elérését tűzte ki célul. 2018-ban Erdoğan és Putyin egy demilitarizált övezet felállításáról [állapodott](#) meg.

2019 októberében Donald Trump bejelentette, hogy az Egyesült Államok kivonja csapatait Szíriából, különös tekintettel az északi határterületre. Törökország még októberben bombázásba kezdett az észak-szíriai határ mentén, hogy a Szíriai Demokratikus Erőket (SDF) kiszorítsa a térségből. Az Egyesült Államok [szankciókkal](#) válaszolt a török lépésre, és azonnali [tűzszünetre](#) szólított fel. 2020 őszén a viszonylagos tűzszünet ellenére újabb atrocitások történtek az oroszok és a törökök által támogatott erők között. Jelenleg mintegy ezer fős amerikai haderő igyekszik a terület biztosítását felügyelni, és Biden [újraindította](#) a térség stabilizálásának támogatását, valamint kifejezte elkötelezettségét a terrorizmus elleni küzdelem iránt, a Kurd Népvédelmi Egységekkel (YPG) együttműködve, amerikai haderőt is a térségben tartva. Az új amerikai adminisztráció hosszú távú stratégiájának kialakítása azonban csak ezután következik, és ez nagymértékben befolyásolhatja a török–amerikai kapcsolatokat is. Mint Szíriával közvetlenül határos

állam, Törökország számára kulcsfontosságú kérdés a régió helyzete, esetleges autonómiája, a több millió szíriai menekült visszatelepítése az országba, illetve az Egyesült Államok álláspontja ebben a kérdésben. Eddig Ankara Moszkva és Washington között egyensúlyozva saját érdekeinek védelmében lépett fel, és Amerika fokozatos kivonulásával az egyik legjelentősebb szereplőjévé vált a kérdésnek. Az USA számára az amerikai katonai jelenlét és terrorizmus elleni küzdelem, illetve a humanitárius támogatás növelése tűnik a két fő prioritásnak, ezért Washington tudomásul vette az oroszok és törökök együttműködését az asztanai folyamat keretében. A Biden-adminisztráció számára nem jelent prioritást Szíria; ugyan fenntartják az amerikai jelenlétet, de a korábbi elnökségekkel összhangban egyre inkább háttérbe szorul a szíriai kérdés Amerika számára.

ÖRMÉNY KÉRDÉS

Az amerikai örmény diaszpóra lobbitevékenységével régóta igyekezett elérni, hogy az Egyesült Államok hivatalosan ismerje el genocídiumként az örményeket az Oszmán Birodalom végnapjaiban ért [sérelmeket](#) (amikor 1915–1916 folyamán az erőszakos kitelepítések miatt több százezer, akár egymilliónál is több örmény vesztette életét), azonban az amerikai vezetés – török szövetségesükre tekintettel – eddig gondosan kerülte, hogy állást foglaljon a kérdésben, és hivatalosan népiirtásként hivatkozzon az eseményre. A kérdés időről időre eddig is napirendre került, ugyanis az örmény lobbitevékenység hatására már 2000-ben, 2007-ben és 2010-ben is foglalkozott a kongresszus ezzel a kérdéssel, előbbi két kezdeményezés az akkori adminisztrációk erőteljes ellenlobbija következtében elhalt, utóbbi miatt – leszámítva, hogy a törökök átmenetileg, egy hónapra [visszarendelték](#) nagykövetüket az Egyesült Államokból – nem alakult ki komolyabb ellentét.

Az elmúlt néhány évben Törökországnak, ami nem ismeri el a népiirtásnak az 1915-ös eseményeket, több országgal is konfliktusa alakult ki az örmény események hivatalos interpretációja kapcsán. Jelenleg harmincnál több állam – köztük Oroszország, Németország, Olaszország, [Csehország](#), [Franciaország](#) – ismeri el hivatalosan genocídiumként az örményeket ért atrocitásokat, köztük a legújabb és legjelentősebb az [Egyesült Államok](#). Miután 2019-ben ismételten a képviselőház elé került a kérdés, és az elsöprő többséggel meg is szavazta azt, Joe Biden örömmel üdvözölte a döntést. A 2021 elején hivatalba lépett demokrata Biden előzetesen [jelezte](#) török kollégájának, hogy hivatalosan is el fogja ismerni a népiirtást, és ezzel ő lett az első az amerikai elnökök sorában, aki így tett. Az elismerés jogi következményekkel ugyan nem jár Törökország számára, azonban diplomáciai szempontból tovább rontotta az amerikai–török kétoldalú kapcsolatokat.

A török–örmény kétoldalú kapcsolatokban jelenleg óvatos lépések jelzik a normalizálódás lehetőségét, ugyanis 2021. augusztus közepén az újrávalasztott örmény miniszterelnök, Nikol Pashinyan [jelezte](#) szándékát a kapcsolatok

normalizálására, amelynek jeleként megnyitotta légtérét a Turkish Airlines Bakuba tartó gépei előtt (miközben a török légtér az örmények előtt továbbra is zárva van). A török fél is nyitottnak tűnik a több évtizede megszakadt kapcsolatok újbóli felvételére, ami mindkét félnek előnyös lehet a geopolitikai megfontolásokat figyelembe véve. Örményországnak elsősorban azért, mert jelenleg határai a négyből két szomszédja felé (Törökország és Azerbajdzsán) is zárva vannak, és jelentősen elősegítené a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatokat a térségben, ha javulna a viszony Törökországgal, emellett a török–azeri kapcsolatokat is gyengíteni tudná. A törökök számára pedig azért lenne előnyös egy ilyen közeledés, mert így közvetlenebb hozzáféréshez jutnának az Eurázsiai Gazdasági Unió (Örményország, Fehéroroszország, Kirgizisztán és Oroszország) piacaihoz. [Oroszország](#) szintén támogatná a közeledést, különösen, hogy már az azeri–örmény konfliktus során is sikerült tető alá hoznia egy fegyverszüneti megállapodást.

SZ-400-AS LÉGVÉDELMI RAKÉTARENDSZER

A török–amerikai kapcsolatok szempontjából a Trump-adminisztráció számára az egyik leginkább meghatározó kérdés a törökök Sz-400-as légvédelmi rakétarendszer vásárlása volt. Az orosz rakétavédelmi rendszerrel kapcsolatban nemcsak kompatibilitási, de NATO-tagként, mi több, a NATO második legnagyobb katonai haderejével rendelkező államaként súlyos biztonsági aggályokat is felvetett a rakétavédelmi rendszer beszerzése. A törökök a Patriot rakéták vásárlása és a technológia transzferrel kapcsolatban kialakult problémák miatt először kínai, majd orosz technológia felé fordultak. Trump az előző adminisztrációt okolta a Patriot-beszerzések akadályozása miatt, és igyekezett a lehető legtovább elkerülni a tényleges szankciók kivetését, de retorikájában keményen lépett fel a török féllel szemben, és ez folyamatosan visszatérő konfliktust generált bilaterális szinten. Olyannyira, hogy 2020 decemberében az Egyesült Államok végül [szankciókat](#) vetett ki török szövetségesére, és a 2021 elején hivatalba lépő Biden-adminisztráció is ellenérzését fejezte ki a török rakétavásárlás kapcsán. 2021 áprilisában Anthony [Blinken](#) újabb szankciókat helyezett kilátásba, amennyiben a török fél nem áll el a beszerzéstől. A törökök kettős mérce alkalmazását sérelmezik, utalva a görögök Sz-300-as (egy korábbi típusú orosz rakétarendszer) beszerzésére, amelyre nem irányult hasonló mértékű figyelem. Valószínűsíthető, hogy a továbbiakban is problémaforrás marad a beszerzés ügye, egyfajta befagyott konfliktusként a két állam között. Washington számára azért különösen fontos, egyfajta precedens-jellegű ez a kérdés, mert Moszkva egyre nagyobb térnyerésének megállítására, ellensúlyozására törekszik, így saját szövetségi rendszerén belül érzékenyen érinti az orosz befolyás növekedése.

IZRAEL – JERUZSÁLEM HIVATALOS ELISMERÉSE, ÉS A PALESZTIN KÉRDÉS

Izrael, akivel Törökországnak a 2000-es évek végére – többek között a Mavi Marmara incidens miatt – nagymértékben megromlott a kapcsolata, szintén egy olyan kérdés, amellyel kapcsolatban súrlódás alakult ki Törökország és az Egyesült Államok között. A kérdést tovább árnyalja a törökök részéről tapasztalható támogatás és a nemzetközi porondon való határozott kiállás a palesztinok mellett, továbbá a szoros kapcsolat ápolása a Hamasszal, amelyek révén Erdoğan puha hatalmi eszközökkel tudja növelni a török befolyást a térségben.

Donald Trump már 2016 márciusában, republikánus elnökjelöltként [kijelentette](#), hogy megválasztása esetén az Egyesült Államok nagykövetségét Jeruzsálembe költözteti, ami a zsidó nép fővárosa. Kijelentése nem egyedülálló, Bill Clintontól George H. W. Bushon át Barack Obamaig minden elnökjelölt tett már ilyen kijelentést, azonban a szenátus által 1995-ben elfogadott [Jerusalem Embassy Act](#) implementálását (amely szerint 1999. december 31-ig Jeruzsálembe kell áthelyezni a követséget) gondosan elkerülték, és félévente újabb haladékról döntöttek. Azonban Trump a kijelentését már elnökként, 2017 végén hivatalosan is megismételte, ennek következtében 2018 májusában Tel-Avivból Jeruzsálembe [költözött](#) az amerikai nagykövetség. Az utóbbi évek egyik [legvéresebb összecsapása](#) követte az eseményeket, amelyben 52 palesztin meghalt, és több mint kétezren megsebesültek. Erdoğan és a török külügyminiszter is [elítélte](#) az amerikai lépést, és ezzel tovább mélyült a két ország között meglévő ellentét. A palesztinokat támogató, és a Hamasszal jó kapcsolatot ápoló Erdoğan éles szavakkal [bírált](#)a az Egyesült Államokat és több európai országot 2021 májusában. Az amerikaiakat elsősorban a Biden-adminisztráció által jóváhagyott, nagy értékű [fegyvereladás](#) kapcsán, a köztudottan Izraelt támogató Sebastian Kurz vezette Ausztriát pedig a kancellária épületére kifeszített izraeli zászló miatt.

Bár Erdoğan rendszeresen, kemény szavakkal bírálja Izraelt, a két állam között fokozatosan újraindult a párbeszéd, a kétoldalú kereskedelem egyre élénkebbé vált, és 2020 végén Erdoğan a kapcsolatok javításáról beszélt. Az [Észak-Jeruzsálemben](#) 2021 májusában kirobbant konfliktus azonban újra véget vetett a közeledési folyamatnak, és Erdoğan ENSZ BT-akciókat sürgetett Izrael ellen, Izrael pedig azzal vádolta Törökországot, hogy útlevellel látott el Hamasz-tagokat. Bár korábban inkább a mediátor szerepét igyekezett Törökország betölteni az izraeli és palesztin fél között, mára úgy tűnik, egyre inkább az iszlám világban betöltött vezető szerepre törekszik, és saját, belföldi iszlamista támogatói bázisának szeretne kedvezni, ennek következtében álláspontja egyre inkább távolodik amerikai szövetségésétől.

AFGANISZTÁN – AMERIKAI KIVONULÁS, TÖRÖKORSZÁG SZEREPE

Közel napra pontosan húsz évvel 2001. szeptember 11-e után az Egyesült Államok 2021 augusztusában kivonta haderejét Afganisztánból. A hadsereg létszámának csökkentését már a Bident megelőző adminisztrációk is megkezdték, Trump pedig egyértelműen [sürgette](#) a csapatok mielőbbi kivonását, de végül Biden elnöksége alatt hagyta el az utolsó amerikai katona Afganisztánt. A tálibok előretörése és a kabuli kormány bukása a nemzetközi közösséget is némileg meglepő gyorsasággal ment végbe, az ezáltal megindult menekülthullám és a nyugati erők evakuálási stratégiája pedig hatalmas nyomást helyezett a kabuli reptérre és a környező országokra is. Mivel jelenleg Törökország fogadja be a [világon a legtöbb menekültet](#), közel négy millió embert, akik nagy része, 3,6 millió fő szír állampolgár, Erdoğan az esetlegesen elinduló afgán menekülthullám kapcsán nagyon határozottan kijelentette, hogy az országa nem tud megbirkózni egy újabb [menekülthullámmal](#). Törökország eközben felgyorsította a török–iráni határt védő [fal](#) építését is, hogy így vegye elejét egy esetleges menekültút vonal kialakulásának, és egyben az embercsempészet ellen is védekezzen.

Törökország több szempontból nagymértékben érintett az afganisztáni eseményekben, hiszen a NATO második legnagyobb haderejével rendelkező ország, ami korábban felajánlotta, hogy biztosítja a kabuli repteret az amerikai kivonulás után is, később pedig, mivel a tálib vezetés ezt elutasította, inkább egyfajta óvatos megközelítést alkalmazva, [mediátori](#) szerepet törekszik betölteni. Az afganisztáni rendezés azon kevés külpolitikai kérdés közé tartozik, amelyben Washington és Ankara között kölcsönös az egyetértés, és ez akár azt is előrevetítheti, hogy bizonyos, specifikus területeken való szorosabb együttműködés (líbiai rendezés, szíriai újjáépítés, afganisztáni szerepvállalás) felé mozdulhatnak el a kétoldalú kapcsolatok. A szorosabb kapcsolat kialakítása a tálib rezsimmel nemcsak az amerikaiakkal, hanem a más [NATO-tagállamokkal](#) való kapcsolatot is javíthatja, hiszen így egy nyugati szövetséges töltené be az amerikai kivonulás után keletkezett űrt Oroszország vagy Kína helyett. Azonban a tálib rezsim erőszakossága, emberi jog-sértései rossz fényt is vethetnek a török félre, ahelyett, hogy az amerikai csapatkivonás hatásának tompítása következtében közeledés állna be az amerikai–török viszonyban.

KONKLÚZIÓ – AZ AMERIKAI–TÖRÖK KAPCSOLATOK JÖVŐJE

Az Egyesült Államok és Törökország kapcsolata a hidegháború végével ropant hullámszóvá vált, néhány kérdésben szoros együttműködésnek lehetünk tanúi (pl.: EU-csatlakozás) néhány kérdés azonban konfliktust teremtett a két állam

között. A 2003-as iraki beavatkozás óta egyre több kérdésben tér el a két ország álláspontja, egyre több súrlódást generálva a szövetségesek között. Az amerikai fél igyekezett a különleges, stratégiai partnerséget hangoztatni török szövetségesek kapcsán, de egyre több kérdésben alakult ki érdekellentét a két ország között. Trump elnökségének idejére ezek a konfliktusok több fronton eszkalálódtak (emberi jogok, Sz-400-as beszerzés, szíriai beavatkozás), és amerikai szankciókhoz is vezettek.

Biden ezt a konfliktusokkal terhelt, de mégis szövetségesi kétoldalú kapcsolatot örökölte, és elnöksége első hét hónapja alapján több kérdésben nem várható változás a bilaterális viszonyokban. Biden sok szempontból folytatja elődje politikáját, és határozottan lép fel az Sz-400-asok kérdésében, amelynek kapcsán Törökország már korábban elesett az F-35-ösök beszerzésétől. Izrael támogatásának kérdése is hasonlóképp változatlanul problémás terület, amelynek kapcsán a fegyverzeteladás miatt alakult ki konfliktus. Az örmény genocídium hivatalos elismerésével Biden újabb területen nyitott konfliktust török szövetségesével, és megállapíthatjuk, hogy Washington alapvetően [hűvösebb](#) hangot üt meg általánosságban is Ankarával kapcsolatban, mint a Trump-adminisztráció idejében. További indikátor a korábbi, szinte barátinak mondható személyes viszony megszűnése az amerikai és a török elnök között: Trump közvetlen stílusától eltérően Biden a formálisabb megközelítést részesíti előnyben. Törökországnak az afgán rendezésben, a líbiai helyzet normalizálódásában, vagy akár a szíriai újjáépítés során, illetve esetlegesen Iránnal kapcsolatban közvetítőként játszott szerepe javíthatja majd a viszonyt nyugati szövetségesével, de számos kérdésben jelenleg nem közelednek az álláspontok, így a befagyott kérdések miatti feszült viszony megmarad.